

ЛЕКЦІЯ № 1

ТЕМА 1: МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ «ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА З МЕТОДИКОЮ»

ПЛАН

1. Предмет, мета і завдання курсу «Основи природознавства з методикою».
2. Становлення і розвиток методики ознайомлення дітей з природою:
 - а) використання природи у вихованні дітей дошкільного віку в історії західної прогресивної педагогіки;
 - б) діячі освіти України про формування особистості дитини засобами природи.
3. Завдання ознайомлення дошкільників з природою.

1. Предмет, мета і завдання курсу «Основи природознавства з методикою».

Предметом вивчення методики є процес ознайомлення дітей з природою, виховання та розвиток їх під час цієї роботи.

Завдання:

- методика досліджує і розробляє мету і завдання ознайомлення дошкільників з природою відповідно до розвитку суспільства на сучасному етапі і його соціальних замовлень, особливостей психічного розвитку дошкільників.

- методика ознайомлення з природою включає також вивчення майбутніми вихователями методів, форм, прийомів, які використовуються при формуванні знань, умінь і навичок у дітей під час ознайомлення з природою, реалізації завдань Базового компоненту та вимог програми.

Основою ознайомлення дошкільників з природою є **природа рідного краю.**

Методика ознайомлення дошкільників з природою пов'язана з науками:

біологічними: географією, ботанікою, зоологією, фенологією, метеорологією.

психолого-педагогічними: педагогікою, психологією, окремими методиками.

Мета - психолого-педагогічна та методична підготовка майбутніх фахівців до використання природи у навчально-виховній роботі з дітьми дошкільного віку.

Завдання:

- узагальнення та уточнення знань студентів про особливості природних умов України, рослинний та тваринний світ України;

- ознайомлення студентів із можливостями використання цих об'єктів і явищ природи у роботі з дітьми дошкільного віку, самостійного набуття природознавчих знань шляхом спостережень, експериментів, роботи з довідковою літературою;

- формування любові до природи України, прагнення оберігати та примножувати її багатства, розвиток екологічного чуття;

- ознайомлення студентів із історією розвитку в педагогічній науці поглядів на використання природи як засобу та становлення методики ознайомлення з природою;

- формування теоретичної бази знань про завдання, зміст, форми та методи роботи щодо ознайомлення з природою дітей то віку;

- підготовка до практичного втілення набутих знань у сучасних умовах суспільного дошкільного виховання;

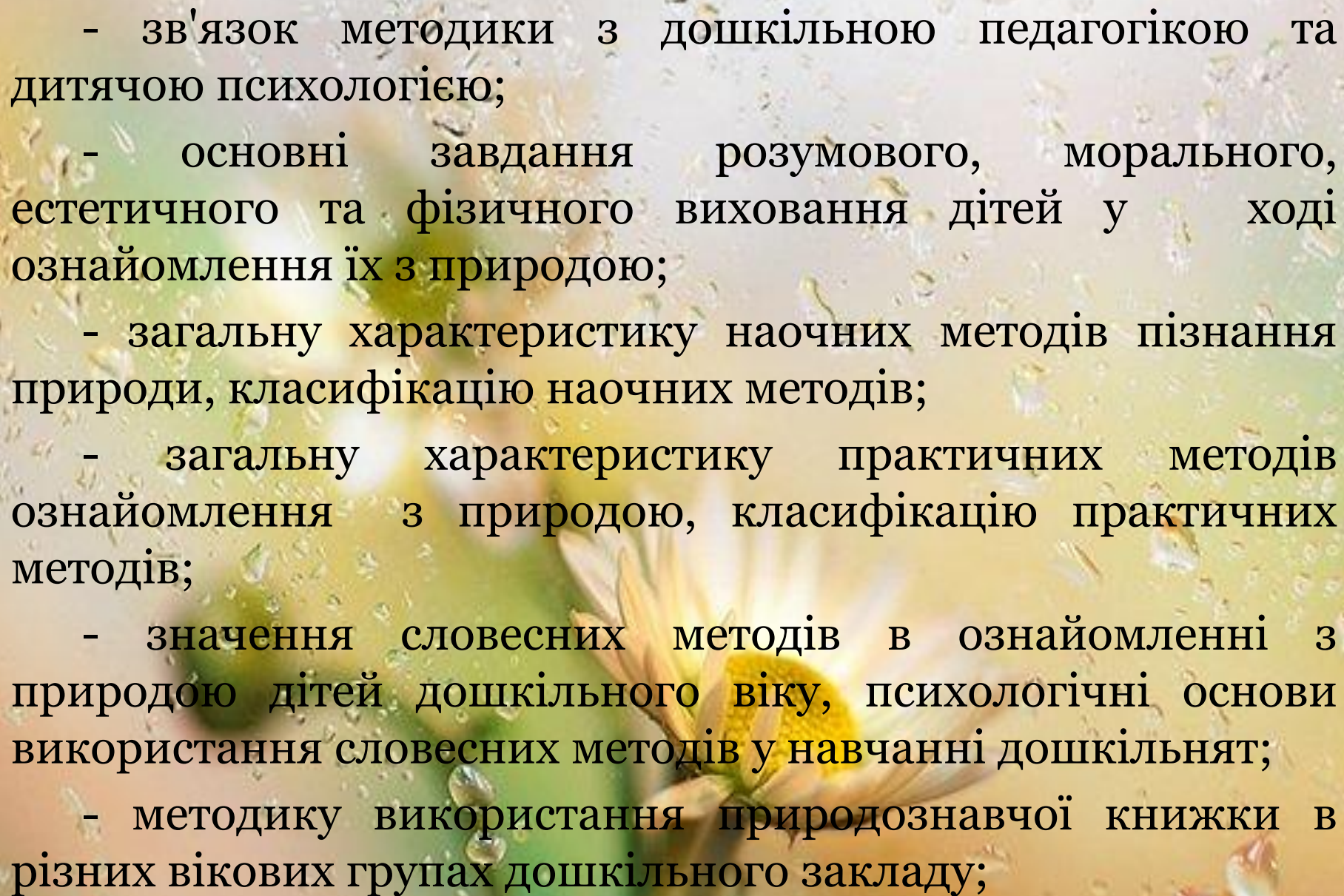
- розвиток умінь педагогічного прогнозування;

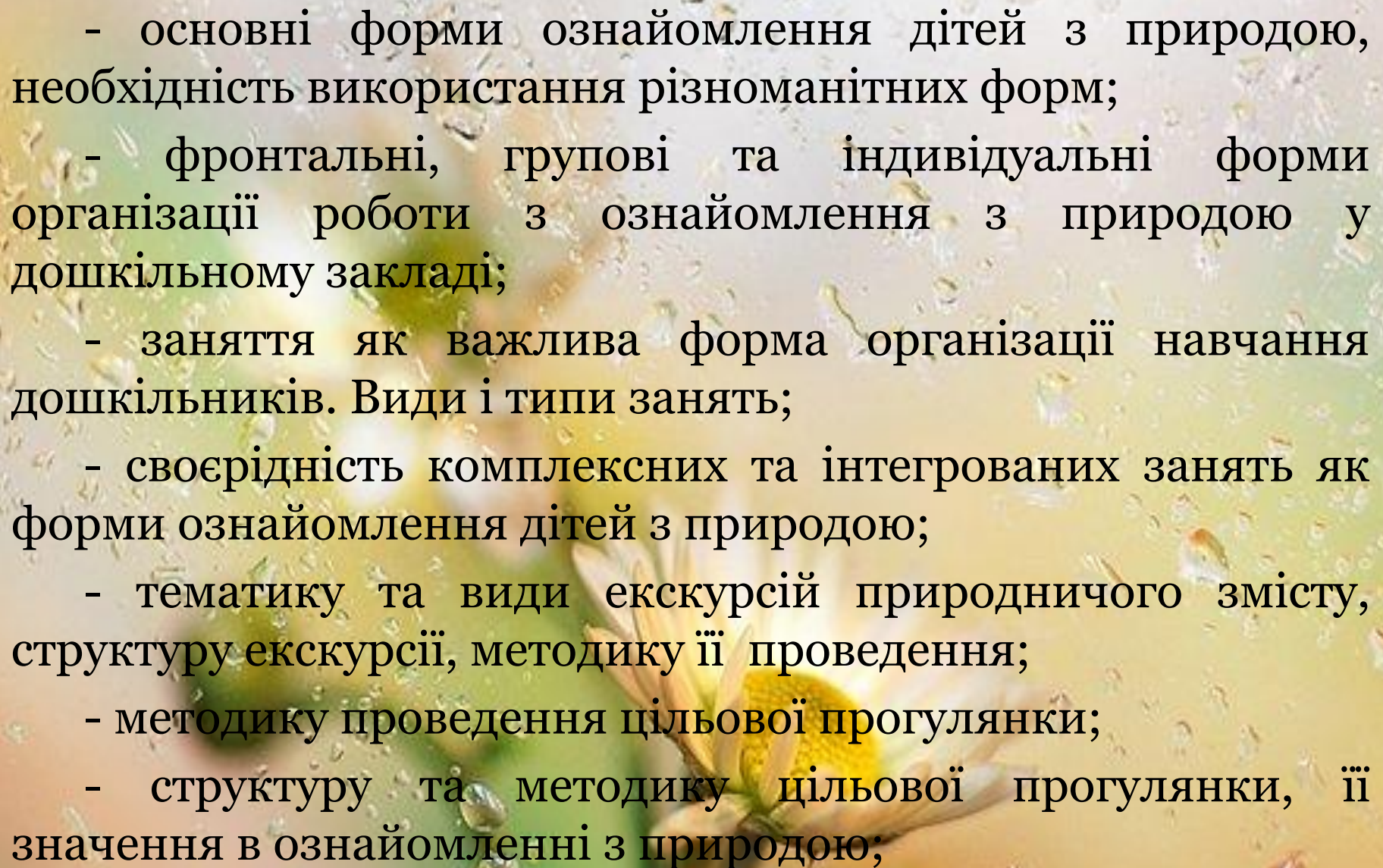
- формування дослідницьких умінь.

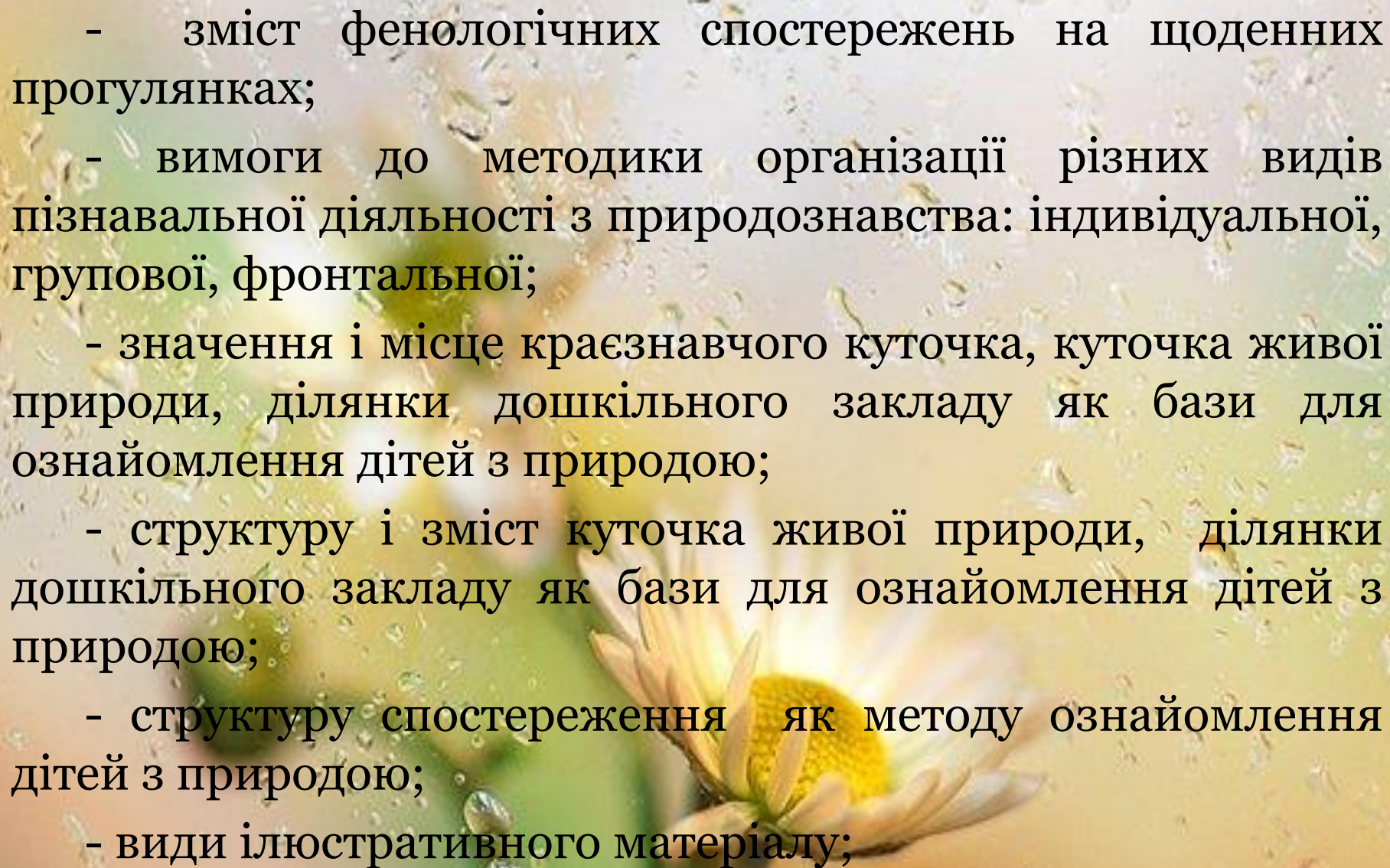
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- природу України, її рослинний та тваринний світ;
- природні зони, фізико-географічне районування та сезонні явища в природі;
- навчально-виховне значення куточка живої природи, вимоги до відбору об'єктів та способи організації куточка природи, вимоги до розміщення об'єктів;
- значення ділянки дошкільного закладу як бази для ознайомлення дітей з природою;
- вимоги до планування і озеленення ділянки;
- теоретичні основи методики ознайомлення дітей з природою як наукової дисципліни;

-
- зв'язок методики з дошкільною педагогікою та дитячою психологією;
 - основні завдання розумового, морального, естетичного та фізичного виховання дітей у ході ознайомлення їх з природою;
 - загальну характеристику наочних методів пізнання природи, класифікацію наочних методів;
 - загальну характеристику практичних методів ознайомлення з природою, класифікацію практичних методів;
 - значення словесних методів в ознайомленні з природою дітей дошкільного віку, психологічні основи використання словесних методів у навчанні дошкільнят;
 - методику використання природознавчої книжки в різних вікових групах дошкільного закладу;

-
- основні форми ознайомлення дітей з природою, необхідність використання різноманітних форм;
 - фронтальні, групові та індивідуальні форми організації роботи з ознайомлення з природою у дошкільному закладі;
 - заняття як важлива форма організації навчання дошкільників. Види і типи занять;
 - своєрідність комплексних та інтегрованих занять як форми ознайомлення дітей з природою;
 - тематику та види екскурсій природничого змісту, структуру екскурсії, методику її проведення;
 - методику проведення цільової прогулянки;
 - структуру та методику цільової прогулянки, її значення в ознайомленні з природою;

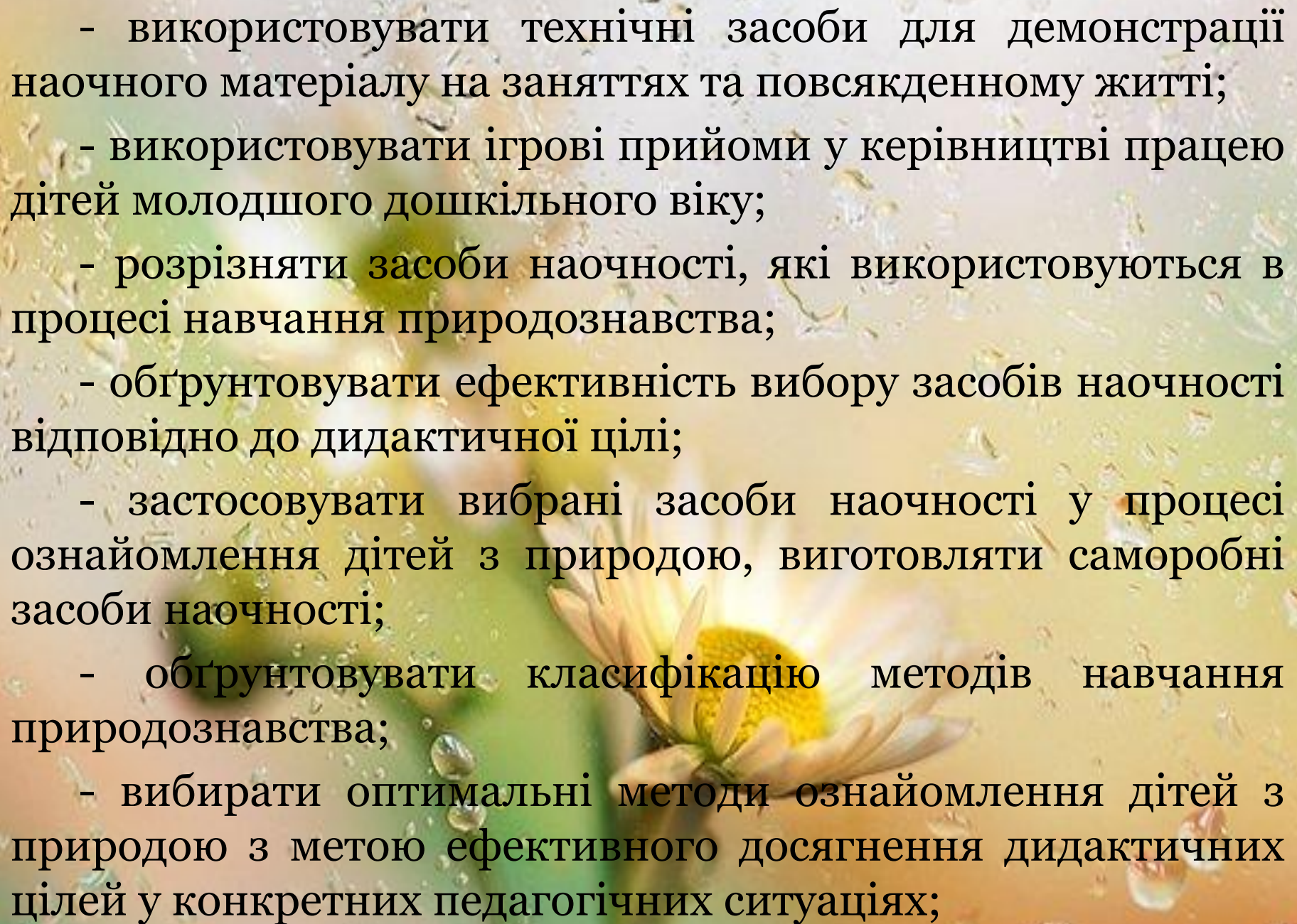
-
- зміст фенологічних спостережень на щоденних прогулянках;
 - вимоги до методики організації різних видів пізнавальної діяльності з природознавства: індивідуальної, групової, фронтальної;
 - значення і місце краєзнавчого куточка, куточка живої природи, ділянки дошкільного закладу як бази для ознайомлення дітей з природою;
 - структуру і зміст куточка живої природи, ділянки дошкільного закладу як бази для ознайомлення дітей з природою;
 - структуру спостереження як методу ознайомлення дітей з природою;
 - види ілюстративного матеріалу;

- своєрідність використання ілюстративного матеріалу у роботі щодо ознайомлення дошкільників з природою;
- значення планування роботи з ознайомлення дітей дошкільного віку з природою;
- методику планування навчально-виховної роботи щодо ознайомлення з природою у перспективному та календарному планах роботи вихователя;
- організацію роботи методичного кабінету дошкільного закладу як методичної бази для ознайомлення дітей з природою.

Вміти:

- визначати зміст знань дітей дошкільного віку про природу на основі державного стандарту дошкільної освіти (Базового компонента дошкільної освіти);
- аналізувати сучасні програми ознайомлення дітей з природою та екологічного виховання;
- провести цілісне педагогічне дослідження під час написання курсових та дипломних робіт;
- керувати спостереженням за сезонними змінами в житті рослин та тварин;
- влаштовувати у кутку природи житла для різних тварин;
- вирощувати рослини, вести і фіксувати спостереження;
- керувати спостереженнями природи дітей різного віку;

-
- використовувати технічні засоби для демонстрації наочного матеріалу на заняттях та повсякденному житті;
 - використовувати ігрові прийоми у керівництві працею дітей молодшого дошкільного віку;
 - розрізняти засоби наочності, які використовуються в процесі навчання природознавства;
 - обґрунтовувати ефективність вибору засобів наочності відповідно до дидактичної цілі;
 - застосовувати вибрані засоби наочності у процесі ознайомлення дітей з природою, виготовляти саморобні засоби наочності;
 - обґрунтовувати класифікацію методів навчання природознавства;
 - вибирати оптимальні методи ознайомлення дітей з природою з метою ефективного досягнення дидактичних цілей у конкретних педагогічних ситуаціях;

- встановлювати взаємозв'язки між різними формами організації процесу ознайомлення дітей з природою у дитячому садку;

- організовувати індивідуальну, групову і фронтальну діяльність дітей дошкільного віку у процесі ознайомлення їх з природою;

- визначати значення і місце краєзнавчого куточка, куточка живої природи, навчально-дослідної ділянки в системі ознайомлення дітей з природою;

- створювати краєзнавчий куточок, куточок живої природи, навчально-дослідну ділянку для вивчення ознайомлення дітей з природою;

- планувати заняття, екскурсії, прогулянки;

- вивчати та упроваджувати кращий досвід роботи вихователів з ознайомлення дітей з природою;

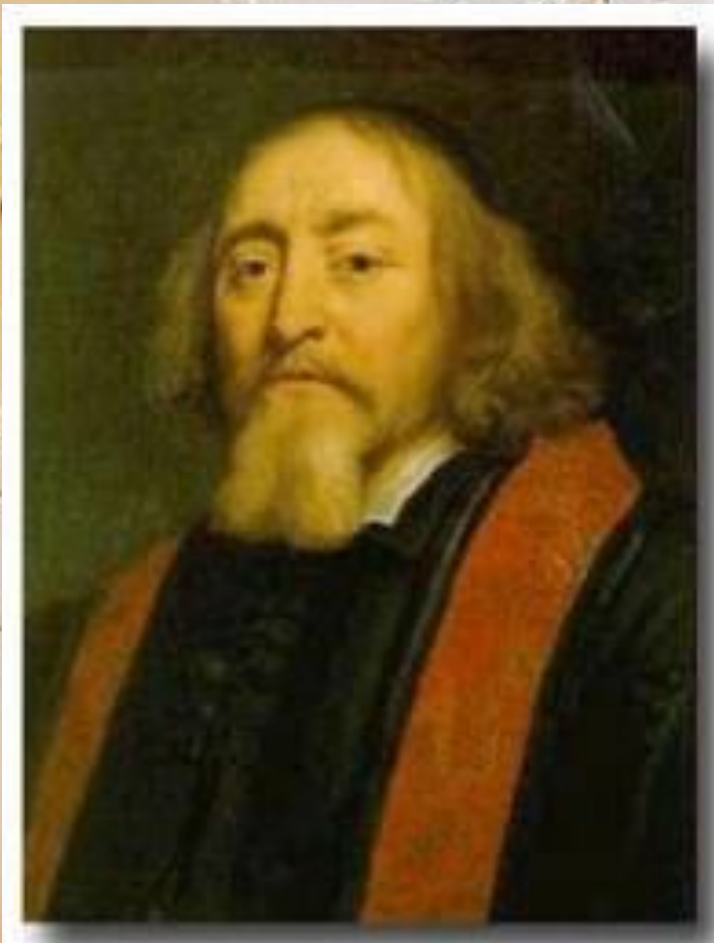
- планувати роботу екологічного гуртка чи студії.

2. Становлення і розвиток методики ознайомлення дітей з природою:

а) використання природи у вихованні дітей дошкільного віку в історії західної прогресивної педагогіки;

Класики західноєвропейської прогресивної педагогіки вважали природу важливим фактором виховання дошкільників.

Я.А. Коменський

(1592-1670) – видатний

чеський педагог,

зробив великий внесок

у розроблення питання про

роль природи у вихованні дітей.

Людина, на його думку,

частина природи і повинна

розвиватися за законами природи.

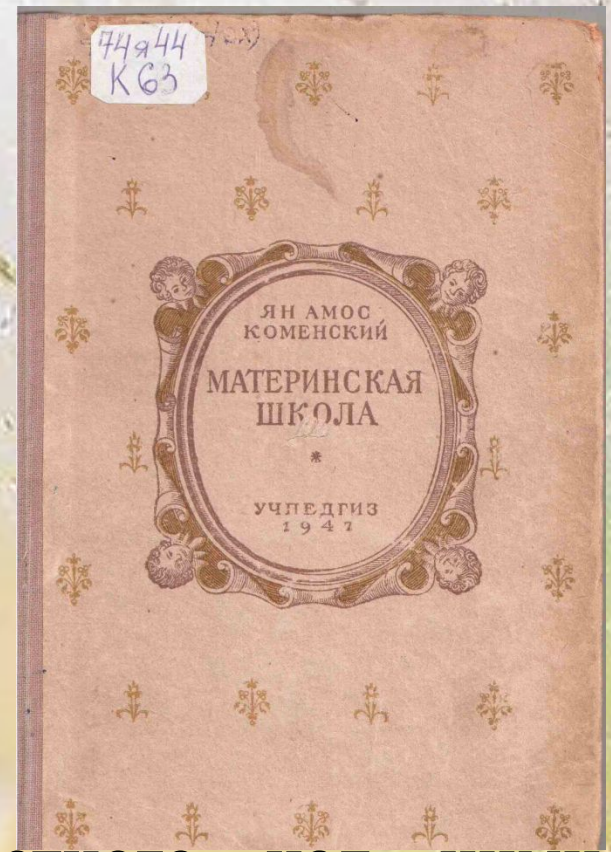
В усьому потрібно наслідувати

природу, послідовно

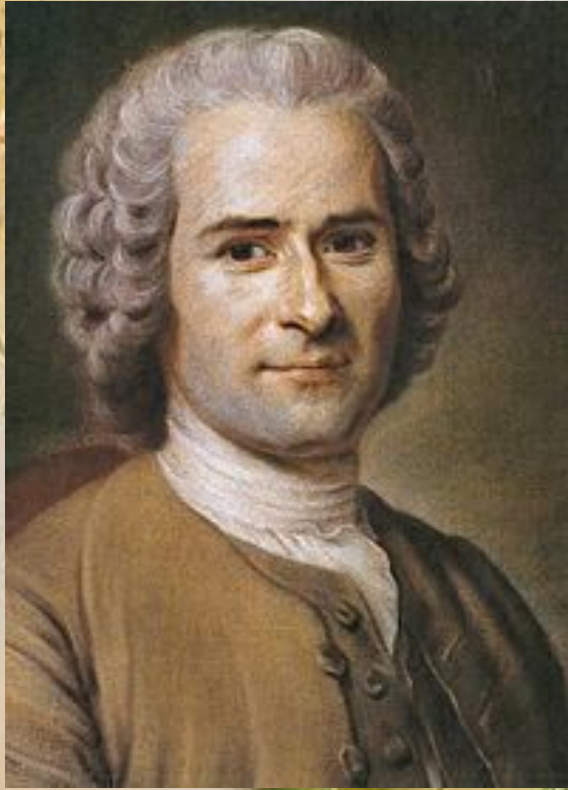
розвиваючи сили дитини.

Основні принципи:

- у творі «Материнська школа» Коменський зробив спробу визначити обсяг знань, які повинна засвоїти дитина в перші 6 років життя;
- пізнання природи дитиною повинно починатися з реальних явищ і предметів, навчання треба починати «не з словесного тлумачення про речі, а з предметного над ними спостереження»;
- наочність назвав Коменський «золотим правилом навчання»;
- під час навчання необхідно використовувати різні аналізатори.

Ж.Ж.Руссо (1712-1778) – французький мислитель

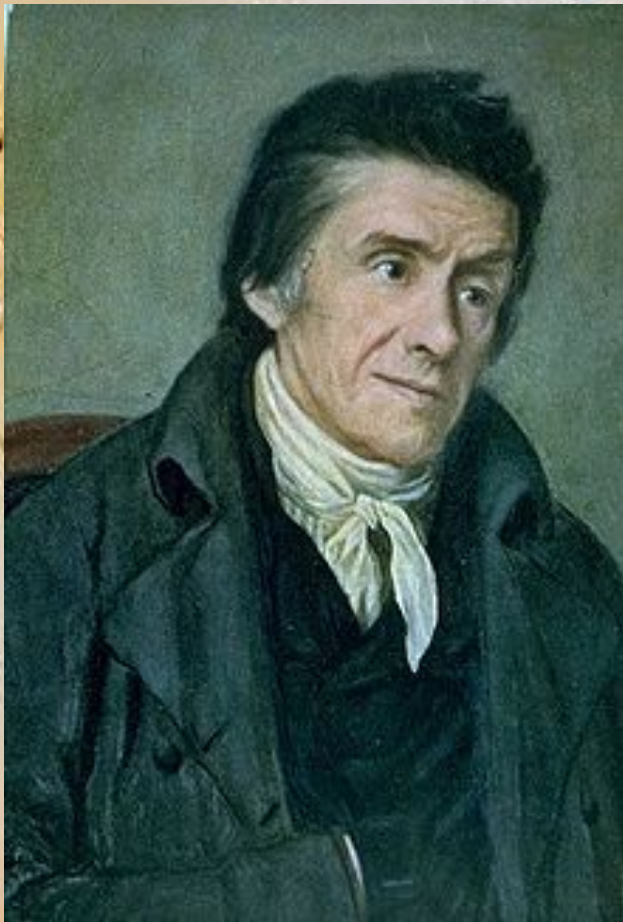

був прихильником

природного виховання: воно повинно відповідати особливостям дітей і бути близьким до природи.

Основні положення:

- перебування дітей на природі;
 - фізичний розвиток дітей
 - на лоні природи;
 - ігри з природним матеріалом;
 - здійснення розумового виховання під час ознайомлення з природою («Еміль, або про виховання»);
 - ознайомлення з природою для розвитку аналізаторів.
- Недоліком є відмова від цілеспрямованого систематичного навчання.

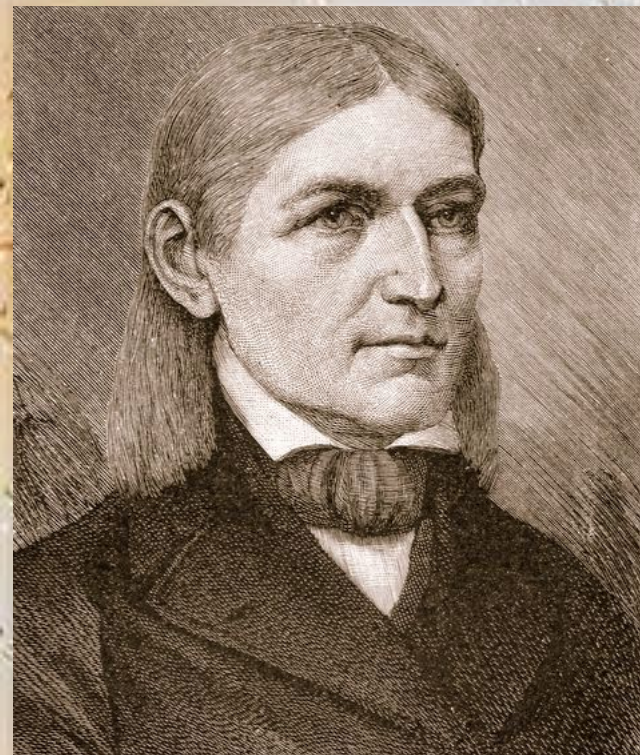
Й.Г.Песталоцці (1746-1827) –

видатний швейцарський педагог у своїх педагогічних творах втілює ідею розвитку здібностей людини відповідно до законів природи.

Основні ідеї:

- нагромадження досвіду у дітей, на основі якого формуються поняття;
- дитину з ранніх етапів розвитку слід вести у природу;

- весь запас знань, яких людина набуває за допомогою відчуттів, є результатом уважного ставлення до природи;
- ознайомлення з предметом буде тим глибшим, чим більша кількість відчуттів візьме участь у його обстеженні.

Ф.Фребель (1782-1852) – німецький педагог, послідовний прихильник виховання дітей серед природи.

Основні педагогічні ідеї:

- у книзі «Дитячий садок» вважав природу невичерпним джерелом для здійснення розумового і морального виховання;
- ввів поняття «дитячий садок» - виховання в природі, догляд за дітьми, як у саду за рослинами;
- раннє залучення дітей до праці (створення городів);
- розробив систему рухливих ігор, побудованих на наслідуванні явищ природи, тварин;
- проведення свят у природі.

Марія Монтессорі (1870-1952) –
італійська педагог.

Основні педагогічні ідеї:

- роль природи у всебічному розвитку дитини;
- створення городу і праця дітей після 4-х років.

Недолік: в роботі дошкільних закладів мало використовувалася природа, діти в основному зайняті штучними дидактичними матеріалами.

К.Д.Ушинський (1824-1871) –

російський педагог.

Основні педагогічні ідеї:

- природа є наймогутнішим агентом у вихованні людини;
- природа є першоджерелом реальних вражень;
- поєднання безпосереднього спілкування з природою з іншими методами;
- логіка природи – найдоступніша для дітей логіка – наочна, і неспростовна;
- значна роль рідної природи у розумовому вихованні;

- спостереження – необхідна умова розвитку допитливості, спостережливості;
- значна роль праці у природі для її пізнання;
- перенесення навчальних закладів у сільську місцевість.

За переконанням К.Д. Ушинського, природа – важливий фактор морального та естетичного виховання. Вплив природи він порівнював з впливом педагога.

Є.М.Водовозова (1844-1923).

Основні погляди базуються на:

- визначила коло предметів і явищ природи і диференціювала їх за віком;
- значний вплив природи на всебічний розвиток дитини;
- спостереження – необхідна умова розвитку допитливості та спостережливості дітей;
- праця в природі, проведення дослідів;
- екскурсії в природу;
- поєднання безпосереднього спілкування з природою з іншими методами навчання і виховання дітей.

б) діячі освіти України про формування особистості дитини засобами природи.

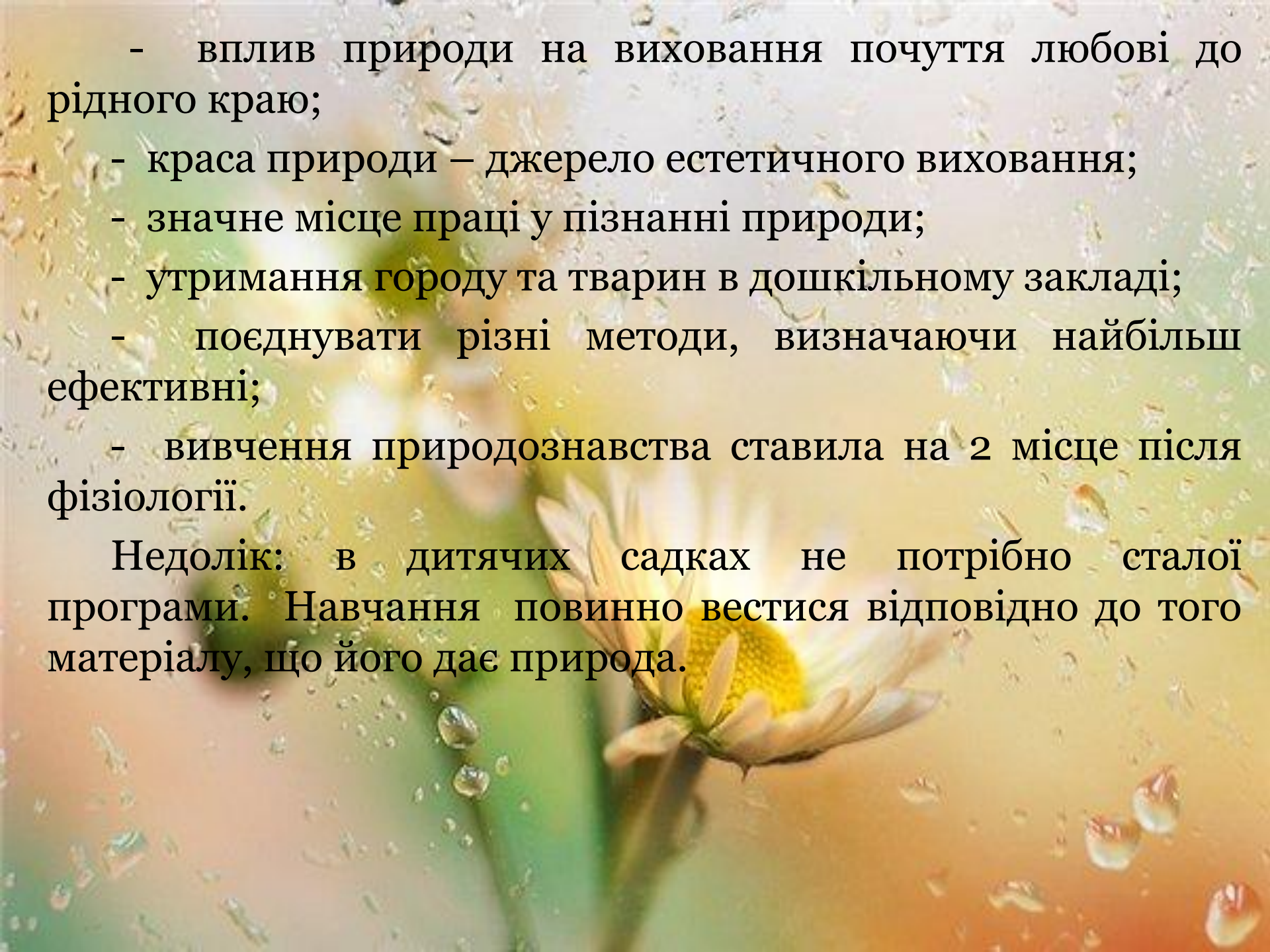

Софія Федорівна Русова (1856-1944) –

розробила національний дитячий садок.

Основні педагогічні ідеї:

- формування дітей засобами природи;
- природознавство – перша наука малих дітей;
- природознавство – найбільший моральний та естетичний вплив на виховання дитини;
- вивчення природи для розвитку мови дітей;

-
- вплив природи на виховання почуття любові до рідного краю;
 - краса природи – джерело естетичного виховання;
 - значне місце праці у пізнанні природи;
 - утримання городу та тварин в дошкільному закладі;
 - поєднувати різні методи, визначаючи найбільш ефективні;
 - вивчення природознавства ставила на 2 місце після фізіології.

Недолік: в дитячих садках не потрібно сталої програми. Навчання повинно вестися відповідно до того матеріалу, що його дає природа.

Антон Семенович Макаренко (1888-1939)

пропагував ідеї формування
моральних рис особистості під час
правильно організованої
трудової діяльності.

Василь Олександрович Сухомлинський (1918 - 1970).

Основні педагогічні ідеї:

- природа як засіб фізичного, розумового, морального та естетичного виховання;
- високий потенціал природного оточення – створення школи під голубим небом;
- з метою укріплення здоров'я дітей необхідно проводити більше часу серед природного оточення;
- кожна подорож у природу – урок мислення, урок розвитку розуму;
- природа допомагає дітям зрозуміти велич людської праці;
- природа формує у дітей емоційну сферу.

3. Завдання ознайомлення дошкільників з природою.

Завдання розумового виховання:

1. Формування у дітей системи реалістичних уявлень про природу.
2. Розвиток мислення і мови.
3. Сенсорне виховання.
4. Розвиток пізнавальних інтересів і спостережливості.

3. Завдання ознайомлення дошкільників з природою.

Завдання розумового виховання:

1. Формування у дітей системи реалістичних уявлень про природу.
2. Розвиток мислення і мови.
3. Сенсорне виховання.
4. Розвиток пізнавальних інтересів і спостережливості.

Завдання екологічного виховання :

- засвоєння дітьми провідних ідей, основних понять і наукових фактів, на базі яких визначається оптимальний вплив людини на природу відповідно до її законів;
- розуміння багатосторонньої цінності природи як джерела матеріальних і духовних сил суспільства;
- оволодіння прикладними знаннями, практичними вміннями і навичками раціонального природокористування;

- розвиток потреби у спілкуванні з природою, прагнення до пізнання навколишньої природи у єдності з морально-естетичними переживаннями;
- активізація діяльності, спрямованої на збереження природи, пропаганда природоохоронних ідей.
- виховувати любов до праці в природі, формувати перші трудові навички.

Завдання естетичного виховання:

- формування естетичних вражень у дітей; навчання розумінню творів мистецтва; перших спроб творити красу у навколишньому середовищі.

Завдання морального виховання:

- засвоєння уявлення про моральну норму;
- поєднання знань про те, що потребує моральна норма, із знаннями про те, чому її треба виконувати.
- знання моральної норми перетворюються у переконання.

Завдання фізичного виховання:

1. Зміцнення здоров'я дітей та лікування засобами природи, активними рухами під час перебування на природі, стимулювання обміну речовин за допомогою сонця, повітря і води.

Завдання трудового виховання:

- Формування трудових вмінь і навичок по вирощуванню рослин і догляду за тваринами.

Дякую за увагу!

